

Jak bychom postupovali při ztrátě zaměstnání?

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2005, v05-05</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EU.29, EU.30</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>16. – 23. května 2005</i>
<i>Počet respondentů:</i>	<i>1088</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>kvótní výběr</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>27. června 2005</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Do květnového šetření jsme zařadili také několik otázek, které se týkaly eventuálního postupu respondentů v případě ztráty zaměstnání. Nejdříve jsme se zeptali, zda by se v takovém případě pokoušeli najít nějaké konkrétní zaměstnání nebo zda by přijali jakoukoli práci.¹

Tabulka 1: Hledání práce v případě nezaměstnanosti (v %)²

	5/2003	11/2003	5/2004	11/2004	5/2005
rozhodně konkrétní zaměstnání	16	16	16	15	14
spíše konkrétní zaměstnání	46	44	49	46	48
spíše jakoukoli práci	30	30	25	29	30
rozhodně jakoukoli práci	6	8	8	9	7
NEVÍ	2	2	2	1	1
konkrétní/jakákoliv práce	62/36	60/38	65/33	61/38	62/37

Z výsledků vyplynulo, že v případě ztráty zaměstnání by se většina lidí v první řadě pokoušela najít si konkrétní zaměstnání odpovídající jejich vlastním představám. V šetření se tak vyjádřily přibližně tři pětiny dotázaných (62 %). O něco více než jedna třetina respondentů (37 %) naopak uvedla, že by v této situaci přijala jakékoli zaměstnání. V porovnání s listopadem loňského roku, kdy jsme v našem šetření pokládali respondentům stejnou otázku, se postoje české veřejnosti v tomto ohledu nezměnily a zůstávají na stejné úrovni, pokud jde o zastoupení obou přístupů k hledání práce, jakou ukazovala všechna dosavadní šetření od roku 2003 s výjimkou loňského května, kdy se poměr obou přístupů nepatrně vychýlil ve prospěch hledání konkrétního zaměstnání.

Snahu hledat konkrétní zaměstnání vyjadřují relativně častěji vysoce kvalifikovaní nebo vedoucí pracovníci, samostatně činné osoby, respondenti

¹ Otázka: „Pokud byste ztratil práci, hledal byste rozhodně konkrétní zaměstnání, spíše konkrétní zaměstnání, spíše jakoukoli práci, nebo rozhodně jakoukoli práci?“

² V tabulce nejsou zahrnuti odpovídatelé, kteří uvedli, že se jim položená otázka netýká.

s dobrou životní úrovní, absolventi vysokých škol či lidé se středoškolským vzděláním s maturitou, ale také studenti. Ochotu přijmout jakékoli zaměstnání relativně častěji uvádějí respondenti z nekvalifikovaných dělnických profesí, lidé se základním vzděláním nebo vyučením, nezaměstnaní a důchodci. Ochota přijmout jakoukoli práci je rovněž relativně vyšší mezi těmi, kdo mají osobní zkušenost s nezaměstnaností.

Dále se šetření zabývalo i tím, jaké existují meze z hlediska přijatelnosti pracovní nabídky v případě, kdy je člověk nezaměstnaný. Všem dotázaným jsme položili následující otázku: „Přijal byste v případě nezaměstnanosti zaměstnání, které by...?“ (dále viz tabulku 2)

Tabulka 2: Přijal byste zaměstnání, které by...? (v %)

	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne
vyžadovalo nižší úroveň kvalifikace nebo dovedností, než máte	13	51	22	8
vyžadovalo zaučení nebo rekvalifikaci	25	59	10	4
mělo být vykonáváno ve zhoršených pracovních podmínkách (v horku, nečistotě, hluku apod.)	4	21	44	26
bylo placeno méně, než na co jste zvyklý	4	29	43	17
vyžadovalo vyšší pracovní tempo ve srovnání s předchozím zaměstnáním	10	59	20	4
vyžadovalo práci přesčas	13	61	17	5
vyžadovalo noční práci	9	36	32	18
vyžadovalo práci o sobotách a nedělích	11	43	27	15
vyžadovalo delší, např. dvouhodinové dojíždění denně	4	20	36	33
vyžadovalo přestěhování se	4	14	24	50
bylo v zahraničí	8	23	20	42
bylo na zkrácený pracovní úvazek	8	38	26	19

Pozn.: Procenta v řádku, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“. Údaje v tabulce prezentují četnosti, do kterých nejsou zahrnuti respondenti, kteří sami spontánně uvedli, že se jich příslušná otázka netýká.

Tabulka 3: Přijatelnost některých podmínek při hledání zaměstnání (v %)

	V/03	V/04	V/05
vyžadovalo nižší úroveň kvalifikace nebo dovedností, než máte	57	59	64
vyžadovalo zaučení nebo rekvalifikaci	80	79	84
mělo být vykonáváno ve zhoršených pracovních podmínkách	20	22	25
bylo placeno méně, než na co jste zvyklý	25	30	33
vyžadovalo vyšší pracovní tempo ve srovnání s předchozím zaměstnáním	68	66	69
vyžadovalo práci přesčas	68	69	74
vyžadovalo noční práci	39	39	45
vyžadovalo práci o sobotách a nedělích	49	47	54
vyžadovalo delší, např. dvouhodinové dojíždění denně	20	20	24
vyžadovalo přestěhování se	18	16	18
bylo v zahraničí	31	28	31
bylo na zkrácený pracovní úvazek	37	42	46

Výsledky zachycené v tabulce 2 ukazují, že relativně nejmenší překážky pro přijetí eventuální pracovní nabídky představují *potřeba zaučení nebo rekvalifikace* (84 % by s přijetím takového zaměstnání souhlasilo, 14 % nikoliv), případná

práce přesčas (74 % : 22 %) a *zvýšené pracovní tempo* (69 % : 24 %). Pro nadpoloviční většinu dotázaných, kteří se k tomu vyslovili, by byl přijatelný ještě i případný *sestup v kvalifikační úrovni vykonávané práce* (64 % : 30 %) a *práce o víkendech* (54 % : 42 %), necelá polovina při přibližně stejně velkém podílu odmítajících by pak podle vlastního vyjádření akceptovala eventuální *práci na zkrácený pracovní úvazek* (46 % : 45 %).

U všech ostatních uvažovaných možných podmínek spojených s přijetím nového zaměstnání více či méně převažoval nesouhlas. Ještě jako relativně nejpřijatelnější z nich se jeví *práce v noci* (45 % : 50 %), kterou by neodmítly více než dvě pětiny dotázaných. Pouze třetina respondentů (33 % : 60 %) by akceptovala *hůře placené zaměstnání*, tři desetiny (31 % : 62 %) by pak podle vlastního vyjádření byly ochotny pracovat *v zahraničí*. *Práci ve zhoršených pracovních podmínkách* (25 % : 70 %) nebo *časově náročnější každodenní dojíždění do zaměstnání* (24 % : 69 %) by údajně dokázala přijmout čtvrtina respondentů. Nejméně přijatelným se z pohledu české veřejnosti v současné době jeví *stěhování se za práci*, které by případně byla s to podstoupit méně než pětina dotázaných (18 % : 74 %).

V porovnání s loňskem, které nabízí tabulka 3, se jako poněkud vyšší jeví ochota přijmout méně kvalifikovanou práci, requalifikovat se, pracovat přesčas, v noci či o víkendech, dojíždět do práce a přijmout práci na plný úvazek. Jiné meziroční změny nepřekročily hranici statistické chyby, i když v porovnání s květnem 2003 je patrný i nárůst ochoty vzít práci ve zhoršených podmínkách a při zhoršeném platu.